

Lausunto taiteen perusopetuksen laajan ja yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden uudistamisesta

Vantaan kaupunki toimii taiteen perusopetuksen laajan ja yleisen oppimäärän koulutuksen järjestäjänä siitä annetun lain (633/1998) ja asetuksen (813/1998) mukaisesti. Vantaalla taiteen perusopetusta toteutetaan kahdeksassa taiteenlajissa (arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, musiikki, sanataide, sirkus, tanssi, teatteri) 21 oppilaitoksessa, joista 18 on yksityistä ja kolme kaupungin omaa. Tämä lausunto pitäytyy Vantaan kaupungin näkökulmassa koulutuksen järjestäjänä. Opetusta antavat oppilaitokset lausuvat omien edunvalvontajärjestöjensä kautta.

Nyt lausuttavana oleva taiteen perusopetuksen valtakunnallisen opetussuunnitelmien perusteet on uudistettu nykyisen lainsäädännön pohjalta. Siksi on erityisen tärkeää huomioida, että kyseessä on todellinen kokonaisuudistus, jossa perusteita uudistetaan muuttuneen yhteiskunnallisen kehityksen, ihmis-, sekä oppimiskäsitysten ja pedagogisten ratkaisujen perustalta.

Vantaan kaupunki olisi toivonut valmisteluvaiheessa laaja-alaisempaa keskustelua sekä omistajan, rahoittajan, mutta myös ennen kaikkea käyttäjän näkökulmista. Opiskelijoiden ja heidän vanhempiensa näkökulmat ja kehittämisideat ovat arvokkaita toimintojen kehittämisen kivijalkoja. Keskeisin tavoite on taiteen perusopetuksen tilan vakiinnuttaminen ja toiminnan kehittäminen pitkälle tulevaisuuteen. Nykyinen työryhmien kokoonpano saattaa edesauttaa vanhojen toimintatapojen ja -mallien säilymistä ja siirtymistä tulevaisuuteen, jossa vanhalta pohjalta tulisi kyetä vastaamaan erilaisiin haasteisiin nopeasti sekä tuotannollisesti ja taloudellisesti tehokkaasti.

Kokonaan toinen asia on se, tarvitaanko tulevaisuuden yhteiskunnassa enää yhteisiin opetussuunnitelmiin perustuvaa opetustoimintaa. Maailmassa, jossa olemme siirtymässä standardeista yksilölliseen oppimiseen. Miten opetussuunnitelma vastaa siihen, mitä tulevaisuus tarvitsee? Entiset toiminnanohjausmallit ja toiminta itse eivät palvele tulevaisuuden toimintaa vaan tulevaisuuden haasteet tulisi nähdä uudistamalla toimintaa kokonaisvaltaisesti

kohti digitaalisen maailman vaateita, haasteita ja opetuspalvelun tuottamistapoja. Oppimisen suunnitelma painottaisi enemmän lapsi- ja nuorilähtöistä oppimisprosessia eikä opettamisen tapaa.

Teksti on ymmärrettävästi hallinnollisbyrokraattista opetussuunnitelmatekstiä, mutta siitäkin huolimatta tekstissä olisi hyvä mainita myös lapsen ja nuoren näkökulma sekä oppimisen ja elämisen ilo.

Lausunnon painopisteet

1. Uusi oppimiskäsitys, uudet oppimisympäristöt

Oppilas nähdään aktiivisena toimijana, joka oppii asettamaan omat tavoitteensa ja toimimaan niiden suuntaisesti sekä yksin että yhdessä toisten kanssa. Opetussuunnitelman perusteissa korostuu itseohjautuvuus jo varhaisessa vaiheessa.

Uusi termi tässä asiakirjassa on kulttuurinen osallisuus. Oppiminen vahvistaa kulttuurista osallisuutta ja edistää yksilön hyvinvointia.

Oppimisympäristö – käsite selkiintyy. Oppimista tapahtuu erilaisissa monipuolisissa ympäristöissä, ei enää perinteisessä säännöllisessä jokaviikkoisessa luokahuoneopetuksessa.

2. Laajan ja yleisen oppimäärien erot ja samankaltaisuudet

Laaja ja yleinen oppimäärä ovat hyvin samankaltaiset, jopa niin että yleisen 500 tuntia toimisivat hyvin laajan alkuopetuksena. Tulevaisuudessa kannattaisi pohtia oppimäärien yhdistämistä, joka paitsi selkiyttäisi taiteen perusopetusta käsitteenä, myös tukisi sitä maan hallituksen ja Vantaan kaupunginhallituksen tahtotilaa, että kaikilla lapsilla olisi harrastus.

Opetussuunnitelma voitaisiinkin rakentaa niin, että mahdollisimman moni halukas pääsisi mukaan. Yleisen oppimäärän tulee olla kevyempi, joustavampi ja monipuolisempi, jossa lapsella / nuorella olisi mahdollisuus valita kursseja myös eri taiteenaloilta ja näin löytää oma lahjakkuutensa ja intohimonsa.

Yleisen oppimäärän tavoitteet toimitteivat hyvin laajankin alkuopetuksessa. Laajassa on vielä 300 tuntia perustason opintoja, ennen kuin siirrytään syventäviin opintoihin. Toisaalta lapsi, joka osoittaa jo varhain musiikillista lahjakkuutta, motivaatiota ja kehittymistä, saisi alusta alkaen tehostettua opetusta. Huippuosajat tulisi huomioida alusta pitäen, ja turvata riittävä yksilöopetus alusta pitäen. Alkuopetuksessa tulisi siis olla vaihtoehtona jokin kiihdytyskaista”, jossa yksilöopetuksen osuus on suurempi. Selkeästi lahjakkaat ohjattaisiin tähän opetukseen.

3. Opetussuunnitelman kehysmäisyys

Uudistettavat perusteet ohjaavat toimintaa kehysmäisesti ja se on hyvä asia. On mahdotonta luoda koko valtakuntaan yhtenäisiä, sitovia toimintamalleja, koska paikalliset erot ovat monessakin mielessä suuria. Valtakunnallisten perusteiden pohjalta luodut kunnalliset opetussuunnitelman perusteet ovat tärkein toimintaa ohjaava asiakirja juuri siksi, että ne kuvaavat kullekin kunnalle ominaista rakennetta ja toimintaa.

Taiteen perusopetus tulee nähdä osana kuntien opetusjärjestelmää, koska yhteinen arvopohja, oppimiskäsitys, pedagogiset valinnat, strategiset tavoitteet ja muut sivistystoimen yhteiset asiakirjat ohjaavat toimintaa.

4. Aikuisten taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksessa painotetaan lasten ja nuorten ensisijaisuutta koko järjestelmässä ja varmaan tästä johtuen ohjeisto aikuisten opetukselle on melko niukasti yksilöity. Sisältöjen osalta opetussuunnitelman perusteissa kuvattavat asiat on kuvattu varsin ansiokkaasti ja seikkaperäisesti. Näiden soveltaminen aikuisille oppijoille jää järjestäjän tehtäväksi ja aikuispedagogiikan keinoin sovellettavaksi. Toisaalta nähdään järkevänä opetussuunnitelman soveltamisen mahdollisuuden paikallisiin olosuhteisiin.